

Preken juleaften 2016

Fredrikstad Domkirke

Guds utstillingsvindu

En av min barndoms faste juletradisjoner var å reise med tog til oslo sentrum sammen med mor for å gjøre juleinnkjøp. Vi reiste fra et nokså stusselig en-gate sentrum i Asker til de spektakulære julegatene og stormagasinerne i Oslo sentrum. Et høydepunkt var det elektriske toget i Glassmagasinets utstilling, rulletrappene hos Steen og Strøm og de mange vinduer med kunstferdige presentasjoner av det flotteste og dyreste butikkene hadde å by på. Min mor håndterte et ikke altfor romslig husholdningsbudsjett meget nøkternt. Og det var langt fra noen nød hjemme hos oss. Tvert om. Men julereisen vår til storbyen avdekket et stort gap mellom utstillingsvinduene virkelighet og det vi hadde med oss hjem og ikke minst det jeg forsto at jeg heller ikke dette året skulle finne under juletreet. Utstillingene ble en påminning om hva jeg ikke hadde og ikke fikk og hva de andre måtte få og ha – for noen måtte vel kjøpe alt det storslåtte vi så?

Frans av Assisi introduserte levende julekrybber for at folk skulle få en mer realistisk opplevelse av Jesu fødsel enn de etter hvert svært stiliserte ikonene kunne gi inntrykk av. Jesu fødsel ble stilt ut for folk i landsbyene og på torget med levende dyr og halm i en stall. På engelsk heter disse fremstillingene av Jesu fødsel direkte oversatt «fødselsscenen». Etter hvert ble de utviklet til figurer slik at de kunne stilles ut inne i kirkene og i hjemmene.

Julekrybbene kan sies å være Guds utstillingsvindu. Helt annerledes enn de storslåtte utstillingene av kostbarheter juleutstillingene i butikkene viser frem, viser Gud seg som et menneske i sin mest grunnleggende eksistens. Et sårbart barn, avhengig av sin mors melk og sin fars beskyttelse, liggende i en førkasse i et hus ingen i hele verden kan føle gjør dem små og usikre i møte med den allmektige konge og Herre. Det er gjeterne, nederst på lokalsamfunnets prestisjested, som blir utvalgt til å være de første som får se Guds utstilling i fødselsscenen og få bekreftet at Gud virkelig har gjort verden til sitt sted.

Julekrybbene er blitt et av de mest tydelige uttrykk for Guds tilstedeværelse i alle folkeslags hverdagsliv. Husdyrene, stallen, fødselen under enkle kår, alt er gjenkjennbart over hele kloden. Jesu fødselsscene fremstilles i lokale materialer og klesdrakter. Mye er forskjellig, men scenen, utstillingens innhold er den samme. Gud slo opp og slår opp sitt telt midt i menneskenes hverdagsliv.

Stiller man ut julekrybber fra alle verdens hjørner ved siden av hverandre, fremstår en utstilling av menneskelig mangfold som tydeliggjør at Guds kommer til oss alle der vi er og slik vi er. Jeg har vært så heldig at jeg har kunnet hente hjem julekrybber fra alle kanter av verden. De er laget av palmeblader og oliventre, ørkenstrå og latinamerikansk keramikk, norsk og polsk glass, og menneskene er hvite, brune og svarte i fargen, til en av dem har jeg samlet alle slags dyr som nysgjerrig tar del i beundringen av det lille barnet. I en tid da så mange krefter forsøker å likedan oss, er julekrybbenes mangfold frihetens utstilling der ulikhet ikke er en trussel. De forteller oss alle

sammen at i Guds virkelighet er det plass og rom for alle. Her skal vi ikke likedannes, men inkluderes og sammen utgjøre et fargerikt regnbuefelleskap.

Denne før-julstiden har vi her i Fredrikstad opplevd kraften i budskapet om at Gud i Jesu fødsel tar bolig også i vår virkelighet her ved Glommas utløp. Torunn Bråtvik oversatt julefortellingen til Fredrikstad dialekt i 2014 og i år har Domkirkens menighetsblad og Fredrikstad Blad trykket fortellingen på dialekt i mange Magne Aasbrenne, Wenche Mortensen og Jon Albert Ihlebæks oversettelse. Mer enn 100.000 har klikket seg inn på Fredrikstad Blads TV – og sett og hørt fortellingen på deres eget hjertespråk om Gud som fødes inn i vår virkelighet. Tvers igjennom alle støyende og praktfulle og spektakulære juleutstillinger og forestillinger er det den enkle og direkte fortellingen på folks hverdagspråk vismenn og gjeterne i dagens Fredrikstad har strømmet til for å oppleve slik de gjorde den første julen i Betlehem.

Kan det være at julefortellingen, den største av alle fortellinger, på egen dialekt forløser en lengsel og et håp i oss all om at det må finnes et sted og et rom der også jeg og min livsfortelling er like mye verdsatt som de spektakulære og storslåtte livsfortellingene vi hører om og som så mange strever livet av seg for å stille ut så vellykket og fremgangsrikt som mulig?

Det er jo dette som er innersiden i julefortellingens innhold og julekrybbenes utstilling. Der butikkenes utstillingsvindu minnet meg på alt jeg ikke hadde og kom til å få, minner Guds utstilling meg om at jeg er skapt i Guds bilde og at Gud ledsager også meg ved å lytte til min livsfortellingen og vandre sammen med meg i livets glade dager så vel som i dødsskyggenes dal.

Det er en stor inspirasjon til å vise barmhjertighet i møte med andre mennesker og resten av skaperverket i denne Guds utstilling i julekrybbene. Når Guds barmhjertige inkluderer meg og mitt, må den jo også inkludere andre. Slik blir Guds juleutstilling en inspirasjon til barmhjertighet, i handling og omtanke, overfor andre mennesker og hele skaperverket.

For et par dager siden fikk jeg julehilsen fra Den ortodokse kirkes i Syrias Humanitære Organisasjon – som jeg besøkte i mai i år og som er en av de organisasjonene inne i Syria Kirkens Nødhjelp støtter. I deres julehilsen heter – oversatt til vårt språk:

- Guds ble født og lagt i en fôrkasse (Aasbrenne) for å lære oss ydmykhet
- Han ble pakka godt inn i noen tøyfiller (Båtvik) for å fri oss fra selvtilfredshetens og arrogansens fangenskap
- Han ble født fattig for å berike oss med sin kjærlighet
- Det var slik Vår Herre ble født som menneske – for at vår tiltro til Guds kjærlighet tar bolig i våre kroppar i handlinger merket av raushet og barmhjertighet

Kirkene i Syria kan ikke annet enn å kroppsliggjøre Guds juleutstilling i levende barmhjertighets handlinger for mennesker i krig og på flukt – et par millioner bare i Damaskus. Selv dypt såret og lemlestet med mange drept og flyktet ut av landet, gir de mennesker husrom og håp midt i krigen og undertrykkelsens virkelighet. Slik Gud i Jesu fødsel viser oss sin barmhjertighet mot oss, er vår sanneste juleutstilling at vi viser barmhjertighet mor vår neste, nært og lenger bort. Da blir ikke juleutstillingen truende for noen, men gir håp og velsignelse slik at de og vi kan gjøre som gjeterene da de hadde sett mysteriet i stallen: Gjeterne dro tilbake. De lovet og priste Gud for alt de hadde hørt og sett!

En velsignet julehøytid ønskes dere alle.

ولد في مذود بسيط ...
لنعلمنا التواضع

He was born in a simple manger to teach us humility

... ولد محاطاً بأقمشة بسيطة ...

ليحررنا من قيود الأنانية

He was born wrapped with swaddling clothes to free us from the constraints of selfishness and arrogance

... ولد فقيراً ...

لنغتنم بمحبته لنا

He was born poor to enrich us with His love

... هكذا ولد الرب إنساناً ...

لنجسد إيماننا بمحبته أعمالاً مملوفاً العطاء

That's how the Lord was born a human ...

For us to embody our faith in His love

with actions filled with giving

